

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	15
1.1	Introductie	15
1.2	Doel en onderzoeksvraag	17
1.3	Werkwijze	18
1.3.1	Opbouw van het boek	18
1.3.2	Internjuridische benadering	19
1.3.3	Verbredende bestudering	20
1.3.4	Literatuur en rechtspraak	22
1.3.5	Afbakening	22
1.3.6	Voorstudie: preadvies	23
1.4	Situering	23
DEEL A SCHADEVERGOEDING EN TIJD – ALGEMEEN		27
2	Doel en beginselen van schadevergoedingsrecht	29
2.1	Inleidende opmerkingen	29
2.2	Doel van schadevergoeding	29
2.3	Beginselen van schadevergoedingsrecht	30
2.3.1	Volledigheidsbeginsel	30
2.3.2	Toerekeningsbeginsel	34
2.3.3	Doelmatigheidsbeginsel	35
2.3.4	Nominaliteitsbeginsel	36
2.3.5	Slachtofferbescherming	39
2.4	Slot	40
3	Het begrip schade	41
3.1	Inleidende opmerkingen	41
3.2	Schade als rechtsbegrip	41
3.2.1	Een complex begrip	41
3.2.2	Feitelijk-natuurlijk of juridisch-normatief?	43
3.2.3	Taakverdeling feitenrechter en cassatierechter	44
3.3	Structurele elementen	45
3.3.1	Schadestructuur en schadeobject	45
3.3.2	Het causale element	47
3.3.3	Het vergelijkingselement	49
3.3.4	Het hypothetische element	50

3.3.5	Het waarderingselement	51
3.3.6	Het tijdselement	52
3.4	Vermogensschade en ander nadeel	57
3.4.1	Een tweesporig schadebegrip	57
3.4.2	Vermogensschade	58
3.4.3	Ander nadeel dan vermogensschade	59
3.5	Slot	60
4	Begroting van schade	61
4.1	Inleidende opmerkingen	61
4.2	De kernbepaling: merkwaardigerwijs inhoudsloos?	61
4.3	Concrete en abstracte schadebegroting	64
4.3.1	Concrete schadebegroting als uitgangspunt	64
4.3.2	Abstraheren: een kwestie van begroting?	65
4.3.3	Technische en strategische ficties	67
4.4	Het moment waarnaar schade wordt begroot	69
4.4.1	Begroting naar het schademoment	69
4.4.2	Vaststelling omvang vergoedingsplicht naar tijdstip uitspraak	71
4.4.3	Begrotingsmoment: rechtsvergelijking	73
4.5	Toekomstige schade	80
4.5.1	Nog niet ingetreden schade	80
4.5.2	Uitstel of begroting bij voorbaat	82
4.5.3	Bedrag ineens	85
4.5.4	Periodieke uitkering	88
4.5.5	Toekomstige schade en wettelijke rente	92
4.6	Slot	100
5	Toerekening van schade	103
5.1	Inleiding	103
5.2	Het vereiste van voldoende (causaal) verband	104
5.2.1	Toerekening naar redelijkheid	104
5.2.2	Verwijderdheid van schade	104
5.2.3	Voorzienbaarheid van schade	106
5.3	Meervoudige causaliteit	108
5.3.1	Enkelvoudige en meervoudige causaliteit	108
5.3.2	Samenwerkende oorzaken	108
5.3.3	Gelijktijdig werkende oorzaken	110
5.4	Voordeelstoerekening	118
5.4.1	Voordeel naast schade	118
5.4.2	Voordeelsbegrip en voordeelsmoment	120
5.5	Eigen schuld en schadebeperkingsplicht	125
5.6	Slot	126

DEEL B DEELSTUDIES	129
6 Zaakschade	131
6.1 Inleidende opmerkingen	131
6.2 Zaaksbeschadiging	132
6.2.1 De waardevermindering als schade	132
6.2.2 Verminderde waarde ondanks herstel	137
6.2.3 Vergoedbaarheid objectieve herstelkosten zonder waardevermindering?	140
6.2.4 Herstelkosten overtreffen waardevermindering	144
6.2.5 Een keuzerecht voor de benadeelde?	147
6.3 Zaaksverlies	153
6.4 Waardevermindering zonder beschadiging	154
6.5 Zaaksbeschadiging zonder waardevermindering	160
6.5.1 Voor gebruik door het publiek bestemde zaken	160
6.5.2 Beschadiging van bomen	161
6.6 Slot	164
7 Personenschade	167
7.1 Inleidende opmerkingen	167
7.2 Verlies van arbeidsvermogen wegens letsel	168
7.2.1 Afbakening	168
7.2.2 Momentschade of duurschade	168
7.2.3 Schadebegroting langs twee lijnen	172
7.2.4 Van 'wat als?' naar 'wat nu?'	183
7.3 Derving van levensonderhoud wegens overlijden	191
7.3.1 Overlijdensschade	191
7.3.2 Derving van levensonderhoud	192
7.4 Ander nadeel dan vermogensschade	202
7.4.1 Persoonsaantasting	202
7.4.2 Momentschade of duurschade	203
7.4.3 Begrotingsmoment en wettelijke rente	205
7.4.4 Pleidooi voor begroting smartengeld naar tijdstip uitspraak	209
7.5 Slot	213
8 Winstderving en verlies van ondernemingswaarde	215
8.1 Inleidende opmerkingen	215
8.2 Rechtspersoon en onderneming	216
8.3 Winstderving	217
8.3.1 Winstderving in de ondernemingsfeer	217
8.3.2 'Concrete' vaststelling; steeds waarschijnlijkheidsberekening	218
8.3.3 Boekhoudkundige benadering	220
8.3.4 De hypothetische situatie zonder normschending	221
8.3.5 De situatie na de normschending	222
8.3.6 Voordeelstoerekening en schadebeperkingsplicht	225
8.3.7 Winstderving als duurschade	228

8.4	Verlies van ondernemingswaarde	229
8.4.1	Ondernemingswaardering; de DCF-methode	229
8.4.2	Schade bestaande in van verlies van ondernemingswaarde	232
8.5	Twee benaderingen: compromis of keuze?	242
8.5.1	'Hybride' benadering	242
8.5.2	Pleidooi voor een principiële keuze	246
8.6	Slot	248
9	Beleggingsschade	251
9.1	Inleidende opmerkingen	251
9.2	Koersgerelateerde schade vanwege misleiding op de beurs	252
9.2.1	Misleiding van beleggers	252
9.2.2	Transactiecausaliteit	253
9.2.3	Wettelijke rente	259
9.2.4	Eigen opvatting: focus op inhoudsbepaling van begrip schade	260
9.3	Schade door ondeugdelijk vermogensbeheer	263
9.3.1	Individueel vermogensbeheer	263
9.3.2	Vergelijking over de schadepriode; peildatum en wettelijke rente	263
9.3.3	Nadere analyse vanuit tijdsperspectief	266
9.4	Schade in verband met effectenleaseproducten	268
9.4.1	Beleggen met geleend geld; schending zorgplicht	268
9.4.2	De schade van de afnemer	268
9.4.3	De tijdspuzzel: schade, voordeel en wettelijke rente	270
9.5	Slot	272
10	Rechtmatige overheidsdaad: onteigening en planschade	275
10.1	Inleidende opmerkingen	275
10.2	Schadevergoeding in verband met onteigening	277
10.2.1	Volledige schadevergoeding	277
10.2.2	Schadevaststelling per peildatum	278
10.2.3	Relativering peildatumfixatie	281
10.2.4	Gebeurtenissen na terinzagelegging	283
10.2.5	Kapitalisatie bijkomende schade	285
10.2.6	Verrekening van rente over vrijkomend kapitaal	286
10.2.7	Rente over de schadevergoeding	288
10.3	Vergoeding van planschade	291
10.3.1	Nadelige wijzigingen van het planologische regime	291
10.3.2	Directe en indirecte planschade	293
10.3.3	De peildatum in het planschaderecht	293
10.3.4	Schade voor rekening van aanvrager	296
10.3.5	Planologische schaduwsschade	297
10.3.6	Omgevingswet: verschuiving schademoment?	298
10.4	Slot	302

DEEL C BESLUIT	305
11 Slotbeschouwing	307
11.1 Het onderzoek	307
11.2 Een logisch-chronologische ordening	307
11.3 Vertroebeling	310
11.3.1 Vertroebeling van het kader	310
11.3.2 De 'abstracte' schadevaststelling	311
11.3.3 Kapitalisatie van toekomstige schade naar een peildatum in het verleden	312
11.3.4 Smartengeld en wettelijke rente	313
11.3.5 Schadevaststelling en voordeelstoerekening	314
11.3.6 Behoeftegerichte schadevergoeding bij letsel	315
12 Samenvatting	317
13 Summary	323
Literatuur	329
Jurisprudentie	351
Curriculum vitae	357
Publicaties	359